

RECENZJE

RECENZJA KSIĄŻKI: Jerzy Stochmiałek, *Kryzysy życiowe osób dorosłych. Refleksje adragogiczne i edukacyjne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2015

Książka autorstwa Jerzego Stochmiałka pt. *Kryzysy życiowe osób dorosłych. Refleksje adragogiczne i edukacyjne* stanowi owoc różnych badań i analiz, dotyczących kryzysów w wymiarze zarówno indywidualnym, jak i społecznym. We wstępie Autor zachęca do lektury: „Trudne sytuacje, kryzysy rozwojowe czy też krytyczne wydarzenia to procesy, które występują w ontogenezie z różną częstotliwością. W ich następstwie mogą rozwijać się zaburzenia funkcji psychicznych i somatycznych albo też wręcz przeciwnie – dostrzega się zwiększenie umiejętności rozwiązywanie problemów i lepsze wykorzystanie potencjału rozwojowego”. Kryzysy życiowe dotyczą każdej jednostki, dlatego publikacja ta ma charakter uniwersalny.

Książka składa się z sześciu rozdziałów. Pierwsza część dotyczy selekcji oraz syntezy informacji, które zachodzą w procesie uczenia się osób dorosłych. Zawiera ona treści odnoszące się do uwarunkowań uczenia się w okresie dorosłości, czynników kształtujących proces edukacji, motywacji edukacyjnej oraz trudności w uczeniu się.

Kolejny rozdział przedstawia temat stresu w sytuacjach trudnych, kryzysowych i granicznych. Obejmuje on, między innymi: przyczyny, rodzaje, fazy i cechy kryzysu, charakterystykę sytuacji trudnych i granicznych, a także zdarzeń krytycznych w dorosłości. Omawiana część uwzględnia także koncepcje stresu według różnych autorów oraz kwestię PTSD – zespołu zaburzeń po stresie traumatycznym.

Rozdział trzeci nosi tytuł „Kryzysy w sytuacji bezrobocia, społecznego wykluczenia i ubóstwa”. Można z niego uzyskać informacje o takich kwestiach, jak wartość pracy zarobkowej, jednostkowe i społeczne skutki bezrobocia, formy przeciwdziałania bezro-

bociu i łagodzenia jego skutków, wsparcie osób pozostających bez pracy. Autor książki wskazał na szczególną sytuację niepełnosprawnych na rynku zatrudnienia. Dzięki pracy inwalidzi czerpią nie tylko korzyści ekonomiczne, ale też integrują się z innymi ludźmi. Rozdział przybliży również temat biedy, która stanowi problem jednostki, rodziny i społeczeństwa. Część tę Autor kończy, omawiając kwestię piętna. Człowiek napiętnowany doświadcza bolesnego poczucia odmienności, wstydu i alienacji.

Następna część recenzowanej książki koncentruje się wokół kryzysów związanych z chorobą, starością oraz osamotnieniem. Czytelnik ma okazję zapoznać się z informacjami dotyczącymi trudności, z jakimi boryka się osoba chora. Problemy te odnoszą się nie tylko do samopoczucia fizycznego i psychicznego, ale też duchowości, relacji z innymi ludźmi, wykonywania ról. Uwzględniono tutaj kwestię hospitalizacji – pobyt w szpitalu stanowi dla chorego sytuację stresującą zarówno poznawczo, jak i emocjonalnie. Omawiany rozdział zawiera treści dotyczące samotności seniorów. Poza charakterystyką problemu Autor podkreśla znaczenie aktywizacji osób starszych i pozytywnej adaptacji do ostatniego okresu rozwojowego.

Piąty rozdział poświęcony jest kryzysom związanym z umieraniem. W tym trudnym temacie Autor scharakteryzował proces umierania, typy śmierci i lęk przed odejściem. Dużo miejsca poświęcił na społeczne aspekty tematu, takie jak postawy wobec śmierci, opieka paliatywna, dramat umierania w samotności, znaczenie więzi interpersonalnych. Autor poruszył kontrowersyjną kwestię eutanazji, która stanowi przedmiot dyskusji społecznej.

Ostatnia część omawianej pozycji przybliży bardzo ważny aspekt sytuacji kryzysowych, a mianowicie – przezwyciężanie ich. Czytelnik ma okazję wzbogacić wiedzę o radzeniu sobie z kryzysem, koncepcji równowagi praca – życie osobiste, negatywnych i pozytywnych skutkach doświadczania sytuacji trudnych. Szczególne miejsce zajmuje tutaj pomoc osobie będącej w kryzysie życiowym. Analizie poddana została motywacja skłaniająca do prospołecznych czynności. Autor podkreśla, jak duże znaczenie w pomyślnym wyjściu z kryzysu ma wsparcie drugiego człowieka.

Książkę zamyka krótkie podsumowanie, obszerna bibliografia, a także streszczenia. Podsumowując publikację, Autor podkreśla, że „zjawiska kryzysów życiowych są różnorodne, bardzo złożone i wielostronnie uwikłane w splot czynników natury społecznej, kulturowej, administracyjnej i politycznej”. Refleksja nad sytuacjami kryzysowymi ujęta została w perspektywie edukacyjnej i andragogicznej.

Reasumując, recenzowana książka stanowi wartościowe opracowanie i bogate źródło wiedzy odnoszącej się do kwestii niezwykle ważnej dla każdego człowieka. Przeznaczona jest ona dla szerokiego grona odbiorców. Przede wszystkim może pomóc osobom będącym w kryzysie życiowym, pogłębiając wiedzę na temat przezwyciężania trudnych sytuacji. Ze względu na wielość doświadczanych kryzysów, szczególnie seniorzy mogą zainteresować się publikacją. Także osoby pomagające potrzebującym znajdą tutaj przydatne informacje. Książka może zainteresować pracowników nauko-

wo-dydaktycznych oraz studentów takich kierunków, jak pedagogika, psychologia czy socjologia.

Wartościowe jest ukazanie treści, które mogą przyczynić się do wzrostu jakości życia i uzyskiwania większej satysfakcji życiowej. Znaczenie mają tutaj informacje dotyczące, między innymi: czynników wpływających na stan zdrowia, poczucia koherencji, sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych, korzyści wpływających z pozytywnie rozwiązanych kryzysów. Te ostatnie mogą stanowić znaczący aspekt motywacyjny w procesie przezwyciężania kryzysowej sytuacji życiowej. Człowiek, który pomyślnie przeszedł kryzys, może stać się silniejszy, dojrzały i lepiej wykonujący zadania życiowe.

Katarzyna Sygulska